

Ceteris paribus

HET WOORD AAN...

Jim Been

Jim Been is promovendus aan de Universiteit Leiden. ESB stelde hem een aantal vragen.

Waar werkt u momenteel aan?

Ik werk op het moment aan een vervolgstudie op een eerder onderzoek waarin de financiële positie na pensionering geschat wordt op basis van pensioenaanspraken, huidige vermogens en aannames omtrent de toekomst. Pensioensopbouw is opgedeeld in vier pijlers, naast de algemene pensioenvoorziening (de AOW) zijn dit het aanvullende pensioen, het vrijwillige pensioen en het 'officiële' pensioen dat volgt uit vermogensopbouw. De tweede pijler is van cruciaal belang voor de uiteindelijke hoogte van de pensioenbaten na pensionering. Om goede voorspellingen te maken over de opbouw van het tweedepijlerpensioen voor individuen die momenteel nog niet gepensioneerd zijn schatten we loonprofielen op basis van historische gegevens. Het gebruikte model corrigeert voor zelfselectie in zowel voltijd- als deeltijdarbeid. De ongeobserveerde achtergrondkarakteristieken van voltijders, deeltijders en werklozen verschillen namelijk veelal. Indien je

een model schat dat hiervoor niet corrigeert, laat je de groep individuen zonder loon – de werklozen – buiten beschouwing, wat tot een overschatting van de variabelen in je model kan leiden. Een nieuw element in onze methode is de simultane correctie voor zelfselectie in voltijd- en deeltijdarbeid. Deeltijdarbeid wordt gekozen door een selecte groep mensen en gaat veelal gepaard met een lager uurloon. Door informatie over de keuze voor deeltijd- of voltijdwerk te gebruiken kunnen we de geschatte loonprofielen, en de daarmee gepaard gaande opbouw in het tweedepijlerpensioen, over de levenscyclus verbeteren. Dit is belangrijk omdat in Nederland veel vrouwen in deeltijd werken en een gedeelte van de mensen voor deeltijdpensioen kiest. In het model houden we verder rekening met leeftijds-, periode- en cohorteffecten.

Wat volgt er uit uw onderzoek?

We hebben het onderzoek nog niet afgerond. Een voorlopige conclusie die we kunnen trekken is dat het belangrijk is om rekening te houden met zelfselectie in deeltijd- en voltijdwerk. We vinden dat mannen met relatief goede ongeobserveerde karakteristieken vaker werken voor hun zestigste jaar, maar dat zij de arbeidsmarkt ook relatief eerder verlaten na hun zestigste. De mannen met relatief slechte ongeobserveerde karakteristieken, zoals het gebrek aan vaardigheden, blijven dan over (negatieve zelfselectie). Wanneer we niet zouden corrigeren voor zelfselectie zou het model deze negatieve zelfselectie-effecten niet vinden onder mannen. Voor vrouwen is het selectie-effect nog sterker positief dan voor mannen, zeker rond de leeftijd waarop kinderen geboren worden en opgroeien. Wanneer het model niet zou corrigeren voor deze zelfselectie in deeltijd- en voltijdwerk zouden de resultaten erop wijzen dat juist de vrouwen met slechte ongeobserveerde karakteristieken vaker zouden werken.

Welke lessen kan de beleidsmaker halen uit jullie onderzoek?

Het model stelt ons in staat de effecten van wijzigingen in de fiscale regelgeving, zoals de hoogte van het opbouwpercentage of de franchise in het Witteveen kader, op de pensioensopbouw van verschillende cohorten te simuleren. Zo kan er, op basis van empirische resultaten, beter pensioenbeleid gevoerd worden.

UIT DE OUDE ESB-DOOS

(TE) LUXE AANVULLENDE PENSIOENEN?

Een veelgehaand argument pro versobering van het aanvullende pensioenstelsel is dat het stelsel vrij genereus zou zijn. Het blijkt dat dit slechts in beperkte mate opgaat. Zo geldt dat een substantieel deel van de werknemers van 25 jaar en ouder geen pensioenrechten opbouwt. Perioden van deeltijdwerk impliceren daarnaast gedeeltelijke opbouw en tijdelijke terugtrekking uit de arbeidsmarkt resulteert veelal in stopzetting van de opbouw. Het kan moeilijk volgehouden worden dat er sprake is van een (te) luxueuze voorziening wat betreft de aanvullende pensioenen. Eerder lijkt er te weinig aandacht voor de grote groep van werknemers die slechts een beperkt of geen aanvullend pensioen opbouwt.

Nelissen, J.H.M. (2000) Een onbezorgde oude dag? ESB, 85(4263), 548-549.

